

РЕЦЕНЗІЯ

професора кафедри акушерства та гінекології Одеського національного медичного університету МОЗ України, професора, доктора медичних наук Артьоменка Володимира Вікторовича на дисертаційну роботу заочної аспірантки кафедри акушерства та гінекології Одеського національного медичного університету МОЗ України Варабіної Антоніни Олександрівни «Оптимізація преконцепційної підготовки жінок з трубним безпліддям на тлі хронічного сальпінгіту, ускладненого формуванням гідросактосальпінксів, перед проведенням запліднення *in vitro*», яка представлена до захисту в спеціалізовану вчену раду ДФ41.600.066, що утворена наказом Вченої ради Одеського національного медичного університету МОЗ України (наказ № 300-о від 07.05.2026) для розгляду та проведення разового захисту дисертації на здобуття наукового ступеня доктора філософії в галузі знань 22 «Охорона здоров'я» за спеціальністю 222 «Медицина».

Актуальність теми

Безпліддя залишається однією з провідних проблем сучасної репродуктивної медицини, що має не лише медичне, але й важливе соціальне значення. На тлі глибокої демографічної кризи, спричиненої агресією РФ, ефективне подолання безпліддя є одним із ключових інструментів відновлення людського капіталу країни. Значна частка випадків жіночого безпліддя пов'язана з трубно-перитонеальним фактором, який нерідко є наслідком перенесених запальних захворювань органів малого таза та формування гідросактосальпінксів. У сучасній клінічній практиці сальпінгектомія вважається ефективним методом усунення негативного впливу гідросактосальпінксів на результати програм допоміжних репродуктивних технологій, однак питання її віддалених наслідків для репродуктивної функції жінки залишаються недостатньо вивченими.

Особливий науковий і практичний інтерес становить вивчення змін оваріального резерву, гормонального статусу, стану ендометрія та процесів оксидативного стресу у жінок після сальпінгектомії, оскільки саме ці фактори можуть істотно впливати на успішність програм запліднення *in vitro* та перенесення ембріонів. Незважаючи на значну кількість досліджень, присвячених трубному фактору безпліддя, досі відсутні єдині підходи до оцінки та корекції віддалених наслідків перенесеної сальпінгектомії.

Особливої актуальності набуває проблема підготовки жінок, яким сальпінгектомію було виконано до реалізації репродуктивних планів. На сьогодні відсутні достатньо обґрунтовані та уніфіковані алгоритми преконцепційної підготовки таких пацієнток, спрямовані на корекцію виявлених патогенетичних порушень і підвищення ефективності допоміжних репродуктивних технологій.

Важливим залишається і питання розробки ефективних програм преконцепційної підготовки пацієнток із сальпінгектомією в анамнезі, спрямованих на відновлення репродуктивного потенціалу та підвищення результативності допоміжних репродуктивних технологій. Саме тому дослідження, присвячене

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами.

Дисертаційна робота виконана відповідно до плану науково-дослідної роботи кафедри акушерства та гінекології Одеського національного медичного університету МОЗ України та є фрагментом комплексної теми «Новітні лікувально-діагностичні та профілактичні підходи при захворюваннях репродуктивної системи жінки та вагітності високого ризику» (2023-2027 рр., номер державної реєстрації 0122U201370), що підкреслює її системність і відповідність пріоритетним напрямкам розвитку медичної науки в Україні.

Напрямок дисертаційного дослідження безпосередньо пов'язаний із виконанням завдань зазначеної наукової теми та спрямований на вирішення одного з актуальних питань сучасної гінекології та репродуктивної медицини – підвищення ефективності лікування безпліддя та оптимізацію підготовки пацієнток до застосування допоміжних репродуктивних технологій.

Робота відповідає пріоритетним напрямкам розвитку медичної науки в Україні щодо збереження репродуктивного здоров'я жінок, удосконалення лікувально-діагностичних технологій при захворюваннях репродуктивної системи та впровадження сучасних підходів до відновлення фертильності. Отримані результати мають важливе значення для подальшого розвитку наукових досліджень у галузі акушерства, гінекології та репродуктології та є вагомим внеском у реалізацію комплексної наукової тематики кафедри.

Ступінь обґрунтованості та достовірності основних наукових положень, висновків і практичних рекомендацій, викладених в дисертації

Ознайомившись із текстом дисертації можна стверджувати, що підхід дисертантки до обраної теми та поставлених завдань наукового пошуку відзначається ґрунтовністю дослідження, дана дисертаційна робота виконана на достатньо високому та сучасному науково-методичному рівні.

Первинна документація наявна і перевірена комісією з перевірки первинної документації.

Наукові положення, висновки та практичні рекомендації, наведені в дисертаційній роботі, є достатньо обґрунтованими, достовірними та базуються на результатах комплексного експериментального і клінічного дослідження. Для вирішення поставлених завдань авторкою використано сучасні та адекватні меті дослідження методи, зокрема клінічні, морфологічні, імуногістохімічні, біохімічні та статистичні. Таблиці, фотографії та рисунки добре оформлені й підтверджують вірогідність отриманих даних.

Високий ступінь достовірності отриманих результатів забезпечується достатнім обсягом досліджуваного матеріалу, коректним формуванням груп спостереження, застосуванням сучасних методів лабораторної та інструментальної діагностики, а також використанням належних методів статистичної обробки даних. Важливою перевагою роботи є поєднання експериментальної та клінічної частин дослідження, що дозволило підтвердити виявлені закономірності на різних рівнях вивчення проблеми.

Основні наукові положення логічно впливають із представлених результатів дослідження та узгоджуються з сучасними науковими уявленнями щодо механізмів порушення репродуктивної функції у жінок після сальпінгектомії. Висновки дисертації повністю відповідають поставленим меті та завданням, відображають основні результати роботи та мають належне наукове обґрунтування.

Практичні рекомендації є конкретними, патогенетично обґрунтованими та безпосередньо впливають із результатів проведеного дослідження. Їх впровадження у клінічну практику сприятиме підвищенню ефективності прекоцепційної підготовки та покращенню результатів програм допоміжних репродуктивних технологій у жінок із сальпінгектомією в анамнезі.

Таким чином, ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків та практичних рекомендацій, а також достовірність отриманих результатів не викликають сумнівів і відповідають сучасним вимогам до дисертаційних досліджень. Вважаю, що науковий, теоретичний рівень і практична значимість отриманих результатів, отриманих автором безсумнівні, що можна кваліфікувати як високий рівень оволодіння здобувачем методології наукової діяльності.

Наукова та теоретична новизна одержаних результатів

Наукова новизна дисертаційної роботи полягає у вирішенні актуального наукового завдання репродуктивної медицини щодо підвищення ефективності відновлення репродуктивної функції у жінок після сальпінгектомії, виконаної з приводу хронічного сальпінгіту, ускладненого гідросактосальпінксом, шляхом удосконалення підходів до прекоцепційної підготовки перед проведенням програм IVF-ET.

У роботі вперше на підставі комплексного експериментального та клінічного дослідження доведено визначальний характер негативного впливу сальпінгектомії на функціональний стан яєчників. Встановлено, що як однобічна, так і двобічна сальпінгектомія як у піддослідних тварин, так і у жінок супроводжується зниженням оваріального резерву, розвитком морфофункціональних змін у яєчниковій тканині та порушенням гормональної функції яєчників, причому найбільш виражені зміни спостерігаються після двобічного втручання.

Вперше в експерименті та клініці отримано переконливі дані щодо ролі оксидативного стресу у формуванні репродуктивних порушень після сальпінгектомії. Встановлено взаємозв'язок між активацією процесів вільнорадикального окиснення, виснаженням антиоксидантного захисту та зниженням репродуктивного потенціалу як в експериментальних моделях, так і в клінічній практиці.

Суттєвим науковим досягненням є встановлення високої частоти персистенції хронічного ендометриту у жінок із сальпінгектомією в анамнезі та обґрунтування значення імуногістохімічних маркерів CD56+ для виявлення субклінічних форм запального процесу ендометрія перед проведенням програм допоміжних репродуктивних технологій.

Теоретична новизна роботи полягає у поглибленні сучасних уявлень про патогенетичні механізми порушення репродуктивної функції після сальпінгектомії.

Авторкою доведено взаємозв'язок між зниженням оваріального резерву, розвитком оксидативного стресу, порушенням рецептивності ендометрія та ефективністю програм IVF-ET, що дозволило сформулювати цілісну концепцію віддалених наслідків трубної хірургії для репродуктивного здоров'я жінки.

Практичне значення результатів дослідження

Практичним втіленням отриманих наукових результатів стала розробка та клінічна апробація патогенетично обґрунтованої методики прекоцепційної підготовки жінок із сальпінгектомією в анамнезі, ефективність якої підтверджена достовірним підвищенням частоти настання вагітності та пологів у програмах IVF-ET.

Впровадження результатів у практику медичних закладів підтверджує їх прикладну значущість.

Оцінка змісту, оформлення та обсягу дисертації, зауваження щодо оформлення

Дисертація викладена логічно, структуровано, відповідає сучасним вимогам до наукових робіт. Матеріал подано послідовно, із чітким обґрунтуванням кожного етапу дослідження. Обсяг і структура роботи є достатніми для розкриття теми. Дисертаційна робота викладена на 199 сторінках друкованого тексту і складається з анотацій українською та англійською мовами, переліку друкованих праць, які займають 17 сторінок, вступу, огляду літератури, розділу матеріалів та методів дослідження, 3 розділів власних досліджень, аналізу та узагальнення результатів проведеного дослідження, висновків, практичних рекомендацій, додатків (9 сторінок). Перелік використаних джерел містить 199 посилань, з них 24 – кирилицею, 175 – латиницею і займає 27 сторінок. Робота ілюстрована 8 таблицями і 49 рисунками.

В анотаціях українською та англійською мовою авторка надає інформацію стосовно теми, змісту дисертації, наукової та практичної новизни, впровадженні результатів роботи у клінічну практику.

У вступі здобувачка чітко обґрунтувала актуальність обраної теми, науково коректно сформулювала мету дослідження. Для досягнення поставленої мети здобувачка поставила конкретні завдання, після вирішення яких вдалося отримати дані, що відрізняються принциповою новизною, відкривають перспективний напрямок наукових досліджень. Адекватно обраний об'єкт та предмет дослідження, методи дослідження. Стисло викладена наукова та практична значущість отриманих результатів, особистий внесок здобувача. Представлена апробація отриманих результатів дослідження й відображення їх в друкованих працях. Представлений обсяг дисертації відповідає існуючим вимогам.

У огляді літератури авторка ґрунтовно проаналізувала достатню кількість літературних джерел, у тому числі іноземних. Проведений огляд засвідчує ґрунтовне ознайомлення дисертантки зі спеціальною літературою, її вміння систематизувати

літературні дані, критично їх розглядати, виділяти суттєве, оцінювати зроблене раніше іншими дослідниками, визначати головне у сучасному стані вивчення теми.

У другому розділі дисертантка приводить бази виконання проведених досліджень, робочу гіпотезу, описує поетапну методологію проведення дослідження, вдало обґрунтовує вибір запропонованих методик преконцепційної підготовки для власного дослідження наукового завдання. Здобувачка проспективно обстежила достатню кількість піддослідних тварин на експериментальному етапі роботи та жінок на клінічному етапі, а глибина та кількість використаних сучасних лабораторних, інструментальних, морфологічних та статистичних методів відповідають вимогам, що стосуються такого виду робіт. Авторка чітко описує запропонований нею підхід до дизайну дослідження, етапність його проведення. Розділ завершується викладенням застосованих методик преконцепційної підготовки перед заплідненням *in vitro*

У третьому розділі висвітлені результати експериментального дослідження на самицях статевозрілих щурів. Встановлено, що сальпінгектомія у віддаленому післяопераційному періоді спричиняє розвиток оксидативного стресу у яєчниках тварин, що проявляється підвищенням рівня малонового діальдегіду та активацією запальних процесів; двобічна сальпінгектомія супроводжується виснаженням антиоксидантного захисту зі зниженням активності супероксиддисмутази; морфологічні зміни включають дегенерацію ооцитів, порушення структури фолікулярного епітелію та формування фолікулярних кіст. Дисертанткою виявлено системний характер віддалених післяопераційних наслідків ушкодження яєчників щурів, що проявляється змінами у контрлатеральному яєчнику і доведено визначальний характер віддалених післяопераційних змін із максимальними порушеннями після двосторонньої сальпінгектомії.

У четвертому розділі дисертації висвітлені питання віддалених післяопераційних змін гормонального та оксидативного профілю периферичної крові жінок перед проведенням запліднення *in vitro* з сальпінгектомією в довгостроковому анамнезі. Авторкою доведено, що перенесена у віддаленому періоді сальпінгектомія з приводу гідросактосальпінксів, особливо двобічна, асоціюється з більш вираженими імунозапальними змінами ендометрія та персистенцією хронічного ендометриту. Використання імуногістохімічних маркерів (CD56+) є критично важливим для верифікації діагнозу, зокрема у випадках стертої морфологічної картини. Виявлені зміни можуть мати суттєвий вплив на рецептивність ендометрія та результати програм IVF-ET і повинні враховуватися при проведенні преконцепційної підготовки.

П'ятий розділ дисертаційної роботи присвячений оцінці ефективності розробленої авторкою методики преконцепційної підготовки жінок із сальпінгектомією в анамнезі перед проведенням програм IVF-ET. Розділ має важливе практичне значення, оскільки є логічним завершенням проведених експериментальних та клінічних досліджень і демонструє можливості корекції виявлених порушень.

На підставі проведеного аналізу авторкою доведено, що застосування запропонованого комплексу лікувально-профілактичних заходів сприяє покращенню

гормонального профілю, зменшенню проявів оксидативного стресу та підвищенню ефективності програм допоміжних репродуктивних технологій. Особливу цінність становлять результати, які свідчать про достовірне збільшення частоти настання вагітності та пологів у пацієток, що пройшли запропоновану прекоцепційну підготовку, порівняно зі стандартними підходами.

Безперечною перевагою розділу є його практична спрямованість та завершеність. Отримані результати не лише підтверджують патогенетичну обґрунтованість запропонованої методики, але й демонструють реальні шляхи підвищення результативності програм IVF-ET у жінок із сальпінгектомією в довгостроковому анамнезі. Це дозволяє розглядати розроблений алгоритм як перспективний напрям удосконалення прекоцепційної підготовки в сучасній репродуктивній медицині.

У шостому розділі дисертаційної роботи авторкою проведено ґрунтовний аналіз та узагальнення результатів власних експериментальних і клінічних досліджень. Розділ має важливе наукове значення, оскільки в ньому здійснено комплексну інтерпретацію отриманих даних, їх порівняння з результатами вітчизняних та зарубіжних досліджень, а також обґрунтовано основні патогенетичні механізми виявлених порушень.

Авторкою переконливо показано, що сальпінгектомія, особливо двобічна, супроводжується тривалими змінами репродуктивної системи, які проявляються зниженням оваріального резерву, порушенням гормональної функції яєчників, розвитком оксидативного стресу та персистенцією хронічного ендометриту. Важливим є те, що результати експериментального етапу дослідження знайшли своє підтвердження у клінічній частині роботи, що значно підсилює доказовість отриманих висновків.

Позитивної оцінки заслуговує вміння авторки критично аналізувати отримані результати, узагальнювати їх та інтегрувати у сучасні наукові уявлення щодо механізмів порушення репродуктивної функції після сальпінгектомії. Проведене узагальнення дозволило сформулювати науково обґрунтовану концепцію прекоцепційної підготовки жінок із сальпінгектомією в анамнезі перед проведенням програм IVF-ET.

Загалом шостий розділ демонструє високий рівень наукового аналізу, логічно завершує дисертаційне дослідження та підтверджує обґрунтованість сформульованих висновків і практичних рекомендацій.

Висновки та практичні рекомендації повністю відповідають поставленим завданням, логічно і послідовно відбивають найважливіші наукові та практичні результати, отримані автором в дисертації, з формулюванням розв'язаної наукової проблеми.

Таким чином, провівши аналіз основної частини дисертації, можна дійти висновку, що мета дисертаційної роботи в ході виконання дослідження була досягнута, а дисертація є завершеною науковою висококваліфікованою працею.

Список використаних джерел приведено відповідно існуючим вимогам

Апробація результатів дисертації, повнота викладу основних положень, висновків і рекомендацій в опублікованих працях

Основні результати дисертаційного дослідження пройшли належну апробацію на науково-практичних конференціях та фахових наукових форумах, де були представлені широкому колу спеціалістів, обговорені та отримали позитивну оцінку наукової громадськості. Апробація результатів підтверджує їх актуальність, наукову новизну та практичну значущість.

За матеріалами дисертації опубліковано 9 наукових праць, серед яких 7 статей у фахових наукових виданнях, рекомендованих МОН України, у тому числі 1 стаття у виданні, що індексується в міжнародній наукометричній базі Scopus, 1 стаття у закордонному науковому виданні та 1 публікація у вигляді тез доповіді. Кількість, характер та рівень публікацій повністю відповідають вимогам, встановленим для дисертацій на здобуття ступеня доктора філософії.

Аналіз опублікованих праць свідчить про те, що в них достатньо повно висвітлено основні положення дисертації, результати експериментальних та клінічних досліджень, наукову новизну роботи, висновки та практичні рекомендації. Опубліковані матеріали відображають усі етапи виконаного дослідження та підтверджують особистий внесок здобувачки у вирішення поставленого наукового завдання.

Таким чином, результати дисертаційної роботи пройшли достатню апробацію, а зміст наукових публікацій повною мірою відображає основні положення, висновки та практичні рекомендації проведеного дослідження.

Дані про відсутність текстових запозичень та порушень академічної доброчесності

Під час аналізу дисертаційної роботи порушень принципів академічної доброчесності не виявлено. Дисертація виконана самостійно, містить належні посилання на використані джерела наукової інформації, а всі запозичені положення, наукові факти та результати досліджень інших авторів коректно процитовані відповідно до чинних вимог академічної етики.

Структура роботи, стиль викладення матеріалу, характер представлених результатів експериментальних і клінічних досліджень, а також їх інтерпретація свідчать про самостійний характер виконання наукового дослідження. Наведені в дисертації результати є оригінальними та відповідають змісту опублікованих наукових праць здобувачки.

Ознак академічного плагіату, самоплагіату, фабрикації, фальсифікації результатів дослідження чи інших порушень академічної доброчесності під час ознайомлення з дисертаційною роботою не встановлено. За даними комісії щодо запобігання академічного плагіату від оригінальність тексту дисертаційної роботи склала 95,5 % за даними перевірки системою сервісу "StrikePlagiarism".

Таким чином, дисертація відповідає принципам академічної доброчесності та вимогам чинного законодавства України у сфері вищої освіти і науки.

Конкретний особистий внесок дисертанта в одержання наукових результатів, що виносяться на захист

Аналіз матеріалів дисертаційної роботи свідчить про вагомий та беззаперечний особистий внесок здобувачки у виконання дослідження. Авторкою спільно з науковим керівником визначено напрямки наукового пошуку, сформульовано мету та завдання дослідження. Самостійно проведено інформаційно-патентний пошук, аналіз та узагальнення сучасної вітчизняної і зарубіжної наукової літератури з досліджуваної проблеми.

Здобувачка брала безпосередню участь у виконанні експериментальної частини роботи, зокрема у проведенні оперативних втручань на лабораторних тваринах, заборі біологічного матеріалу та підготовці зразків для подальших досліджень. Важливим є особистий внесок авторки у проведення клінічного етапу дослідження, який включав відбір та обстеження пацієнок, аналіз медичної документації, анкетування, забір біологічного матеріалу та формування клінічної бази даних.

Самостійно виконано статистичну обробку отриманих результатів, їх аналіз, інтерпретацію та узагальнення. Авторкою підготовлено всі основні розділи дисертації, сформульовано наукові положення, висновки та практичні рекомендації. У наукових працях, опублікованих у співавторстві, особистий внесок здобувачки полягає в участі у проведенні досліджень, аналізі отриманих результатів та підготовці матеріалів до друку.

Особливої уваги заслуговує те, що на підставі отриманих результатів авторкою спільно з науковим керівником розроблено, апробовано та впроваджено комплексну методику прекоцепційної підготовки жінок із сальпінгектомією в анамнезі перед проведенням програм IVF-ET, а також доведено її клінічну ефективність.

Таким чином, усі основні результати, наукові положення, висновки та практичні рекомендації, що виносяться на захист, отримані за безпосередньої участі здобувачки та свідчать про її високий рівень наукової самостійності.

Недоліки дисертації щодо їх змісту та оформлення

Зауважень принципового характеру немає. Серед основних недоліків та побажань можна вказати на те, що в роботі є деякі друкарські й стилістичні помилки; бажано було б за матеріалами поданої дисертації оформити методичні рекомендації. Вказані зауваження та побажання не зменшують значимість наукової праці.

У порядку дискусії вважаю за необхідне поставити наступні запитання:

1. Яке клінічне значення має виявлене Вами підвищення показників оксидативного стресу у пацієнок із сальпінгектомією в анамнезі?
2. Чому для оцінки хронічного ендометриту були обрані саме маркери CD56+?
3. Яка частка пацієнок із хронічним ендометритом не мала клінічних проявів захворювання та була виявлена лише під час імуногістохімічного дослідження?

Рекомендації щодо використання результатів дисертаційного дослідження в практиці

Результати дисертаційного дослідження доцільно впроваджувати у практичну діяльність закладів охорони здоров'я, які здійснюють діагностику та лікування безпліддя, а також надають послуги у сфері допоміжних репродуктивних технологій. Розроблений авторкою комплекс прекоцепційної підготовки може бути

рекомендований для використання у центрах репродуктивної медицини з метою підвищення ефективності програм IVF-ET у жінок із сальпінгектомією в анамнезі.

Отримані результати можуть бути використані для удосконалення алгоритмів обстеження пацієток із трубним фактором безпліддя шляхом більш широкого застосування оцінки оваріального резерву, показників оксидативного стресу та морфофункціонального стану ендометрія. Практичний інтерес становлять також запропоновані підходи до діагностики та корекції хронічного ендометриту, що дозволяють оптимізувати підготовку пацієток до проведення програм допоміжних репродуктивних технологій.

Результати роботи доцільно враховувати при розробці локальних клінічних протоколів ведення жінок із трубним фактором безпліддя після сальпінгектомії, а також використовувати у навчальному процесі закладів вищої медичної освіти та системі безперервного професійного розвитку лікарів акушерів-гінекологів і репродуктологів.

Отримані авторкою дані можуть слугувати підґрунтям для подальших наукових досліджень, спрямованих на удосконалення персоналізованих підходів до прекоцепційної підготовки та підвищення ефективності лікування безпліддя із застосуванням допоміжних репродуктивних технологій.

ВИСНОВОК

Дисертаційна робота заочної аспірантки Варабіної Антоніни Олександрівни на тему «Оптимізація прекоцепційної підготовки жінок з трубним безпліддям на тлі хронічного сальпінгіту, ускладненого формуванням гідросактосальпінксів, перед проведенням запліднення *in vitro*», виконана під керівництвом професорки, докторки медичних наук Носенко Олени Миколаївни, подана на здобуття наукового ступеня доктора філософії в галузі знань 22 «Охорона здоров'я» за спеціальністю 222 «Медицина», є завершеним висококваліфікованим науковим дослідженням, яке представляє нове рішення актуального науково-практичного завдання сучасної медицини – підвищення ефективності відновлення репродуктивної функції у програмах запліднення *in vitro* у жінок з видаленими матковими трубами внаслідок хронічного сальпінгіту, ускладненого формуванням гідросактосальпінксів. Загальна оцінка дисертації позитивна.

Авторкою на високому науково-методичному рівні виконано комплексне експериментальне та клінічне дослідження, у результаті якого отримано нові науково обґрунтовані дані щодо впливу сальпінгектомії на оваріальний резерв, гормональний статус, процеси оксидативного стресу та стан ендометрія. Встановлені закономірності дозволили поглибити сучасні уявлення про патогенетичні механізми порушення репродуктивної функції після трубної хірургії у віддаленому анамнезі та обґрунтувати нові підходи до їх корекції. На особливу увагу заслуговує розроблена та впроваджена авторкою комплексна методика прекоцепційної підготовки, ефективність якої підтверджена покращенням результатів програм IVF-ET, збільшенням частоти настання вагітності та пологів у жінок із сальпінгектомією в анамнезі.

Виходячи з актуальності, за об'ємом та рівнем досліджень, наукової та теоретичної новизни результатів, практичної цінності отриманих даних

об'єктивності та обґрунтованості висновків, беручи до уваги особистий внесок здобувачки, вважаю, що дисертаційна робота Варабіної Антоніни Олександрівни на тему «Оптимізація прекоцепційної підготовки жінок з трубним безпліддям на тлі хронічного сальпінгіту, ускладненого формуванням гідросактосальпінксів, перед проведенням запліднення *in vitro*», повністю відповідає вимогам наказу МОН України «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації» від 12 січня 2017 р. № 40 та положенню Постанови Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44 «Про затвердження Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» стосовно дисертацій на здобуття наукового ступеня доктора філософії, а її авторка Варабіна Антоніна Олександрівна має необхідний рівень наукової кваліфікації і заслуговує присудження наукового ступеня доктора філософії в галузі знань 22 «Охорона здоров'я» за спеціальністю 222 «Медицина».

Офіційний рецензент

професор кафедри акушерства
та гінекології Одеського національного
медичного університету
МОЗ України, д.мед.н., професор

Володимир АРТЬОМЕНКО

ВІДЧУЮ

секретар Одеського
національного медичного університету

